

TÜMLEŞİK MODELLEME DİLİ

UML

(Unified Modeling Language)

Sınıf Diyagramları

- Sınıf Diyagramları UML 'in en sık kullanılan diyagram türüdür.
- Sınıflar nesne tabanlı programlama mantığından yola çıkarak tasarlanmıştır.
- Sınıf diyagramları bir sistem içerisindeki nesne tiplerini ve birbirleri ile olan ilişkileri tanımlamak için kullanılırlar.

Sınıf Diyagramları

- Sınıf Adı (Name)
- Nitelikler (Property)
- İşlevler (Methods)
- Bunlara ek olarak
  - “notes”
  - “Constraints”

Sınıf Diyagramları

- Örnek:

SınıfAdı
Özellik 1 : tür 1 Özellik 2 : yaş="19" ...
İşlev 1() İşlev 2(parametreler) İşlev 3():geri dönen değer tipi ...

Private: -

Protected: #

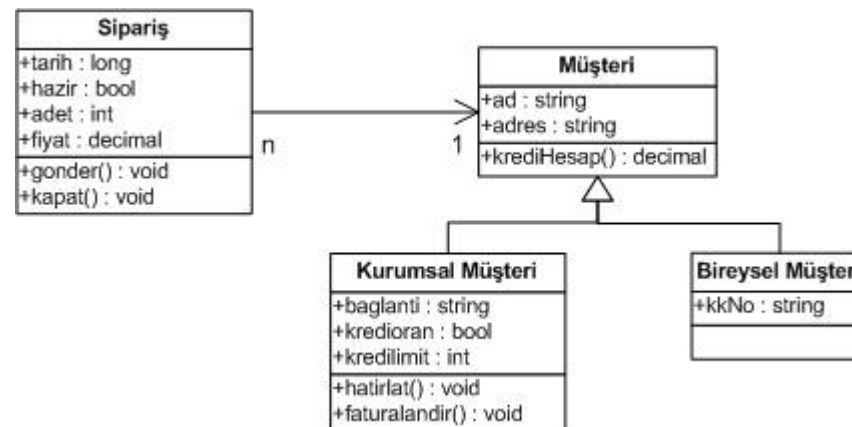
Public: +

Internal: ~

Müşteri
İsim Kod
SiparisVer() SiparisAl()

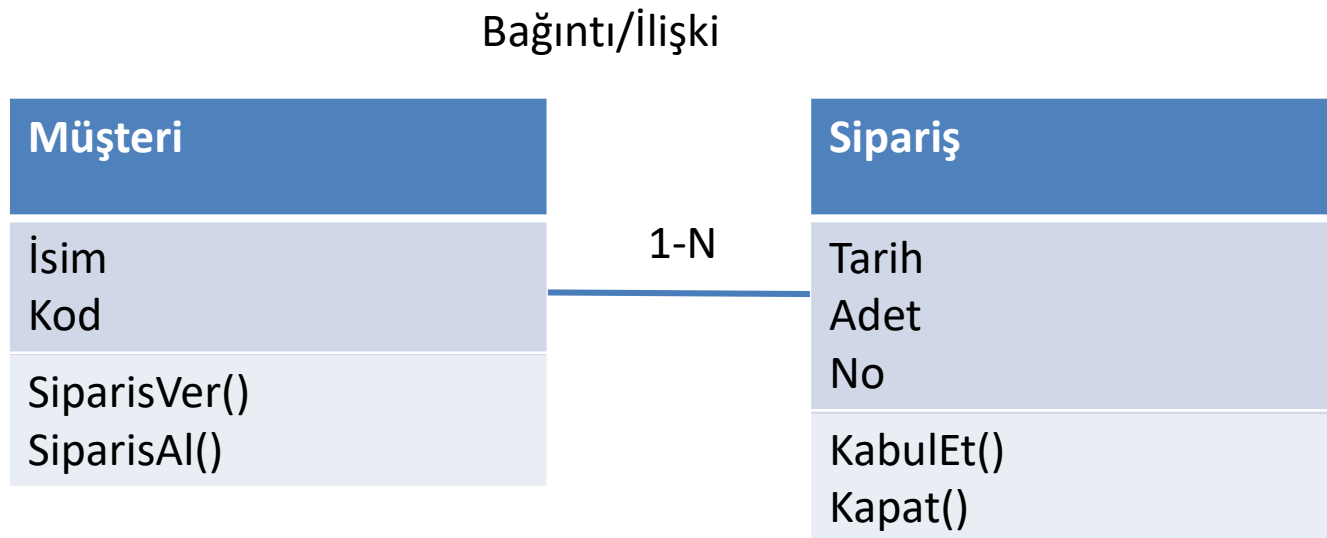

Genelleştirme.
Kalıtım gibidir.
İki sınıfın
birbirine benzer
olup da sadece
küçük farklarla
ayrıldığı
durumlarda

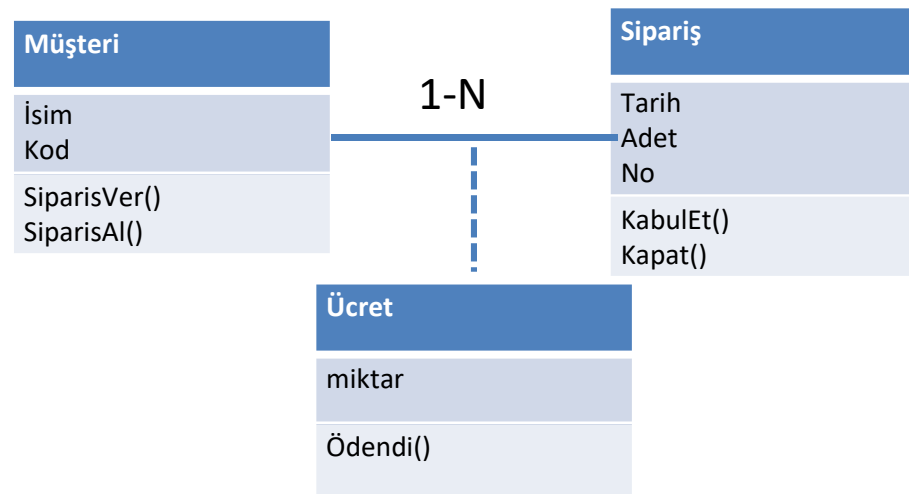
Sınıf Diyagramları

- Sınıflar arasındaki ilişkiyi göstermek için iki sınıf arasına düz bir çizgi çekilir.
- İlişkiyi gösteren çizginin üzerine ilişkinin türü yazılır.

Sınıf Diyagramları

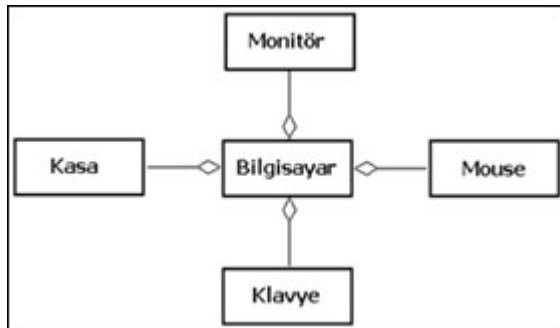
- Müşteri ile Sipariş sınıfı arasında ilişki vardır. Fakat müşteri satın alırken Ücret ödemek zorundadır
- Bu ilişkiyi göstermek için Ücret sınıfı ilişki ile kesikli çizgi ile birleştirilir.

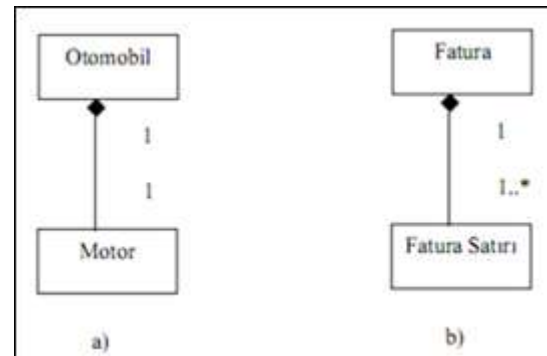
Sınıf Diyagramları

- Aggregations İlişkisi
  - Birden fazla parçadan oluşan sınıflar arasındaki ilişki
- Composition İlişkisi
  - Bütün ve parça ilişkisi gibidir. Aggregations 'a benzerdir. Ama bu ilişkide:
  - Parçalar bütün ile anlamlıdır.
  - Tek başına kullanmak yerine bir sınıfın parçası olarak var olur ve sonlanırlar.
  - Bir parçayı birden fazla bütün kullanmaz.

Aggregations

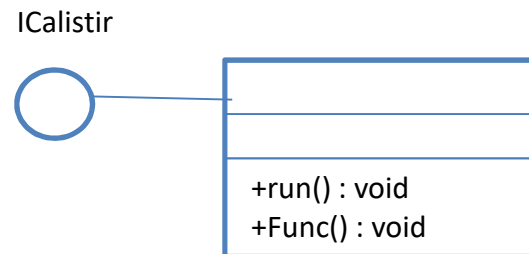
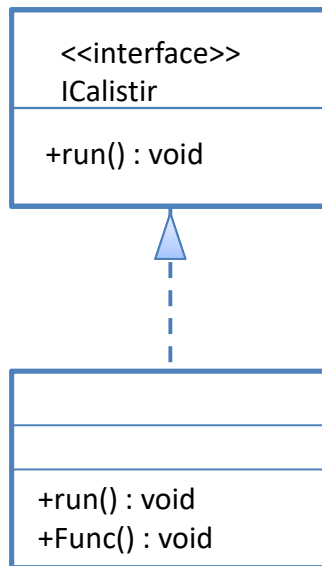

Composition

Sınıf Diyagramları

- Realization İlişkisi
  - Interface modellemede kullanılır. Interface metodlarının gerçekleştirilmesidir.


```
public interface A {  
    ...  
} // interface A
```

```
public class B implements A {  
    ...  
} // class B
```


Sınıf Diyagramları

Dependency (uses):

Bağımlılığı gösterir.

(uses) ile bir sınıfın başka bir sınıfın metoduna parametre olarak verildiğini ifade eder.

```
public class A {  
    public void doSomething(B b) {
```

Dependency
(uses)
(Bağımlılık)

```
public class A {  
    private B _b;  
    public void setB(B b) { _b = b; }
```

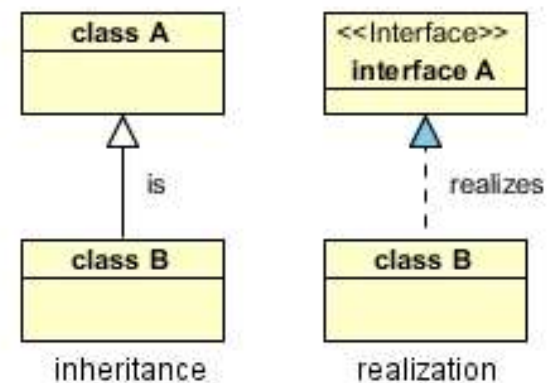
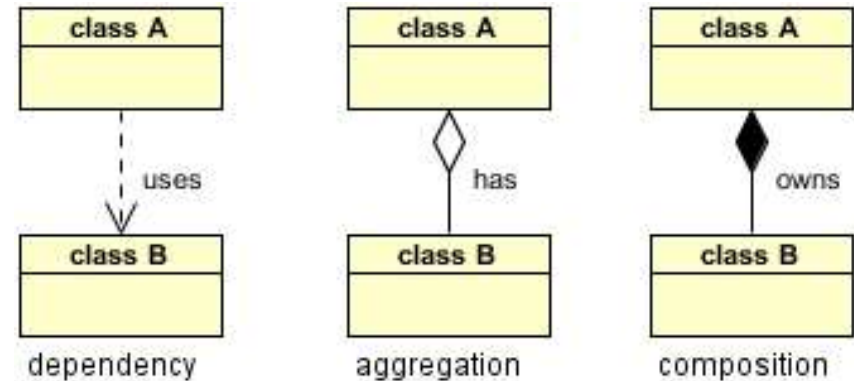
Aggregation
(içerme)

```
public class A {  
    private B _b = new B();
```

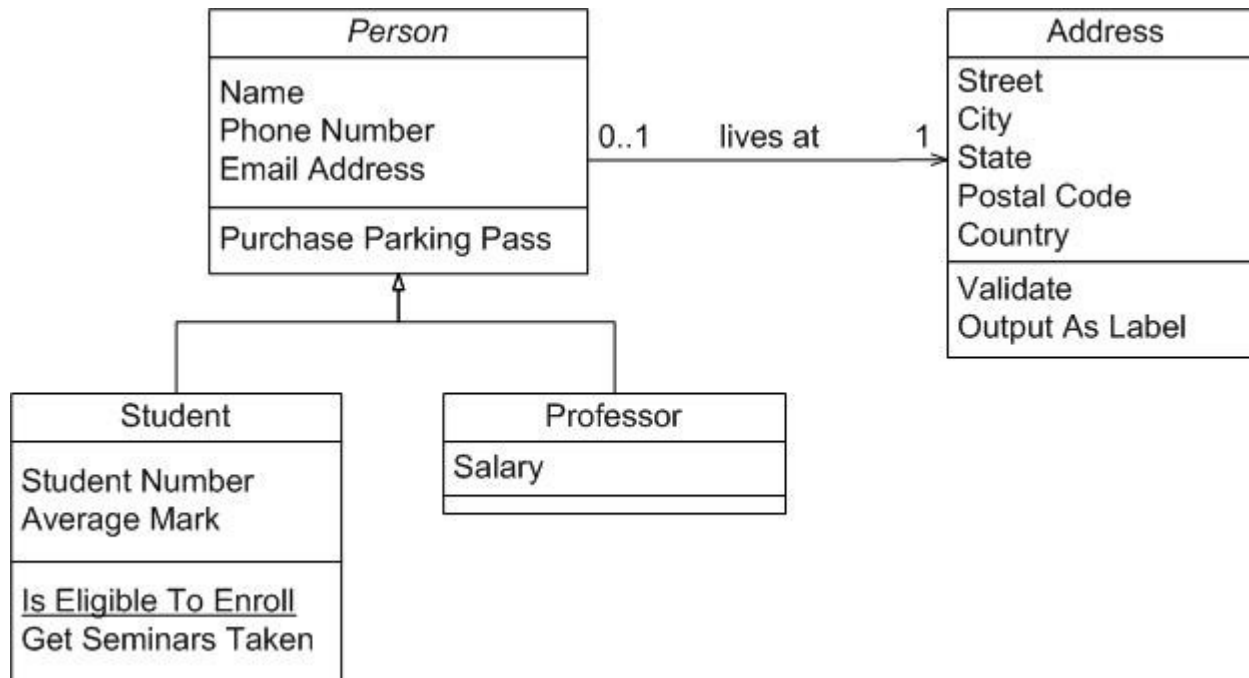
Composition
(Oluşum)

```
public class A {  
    ...  
} // class A  
public class B extends A {  
    ....  
} // class B
```

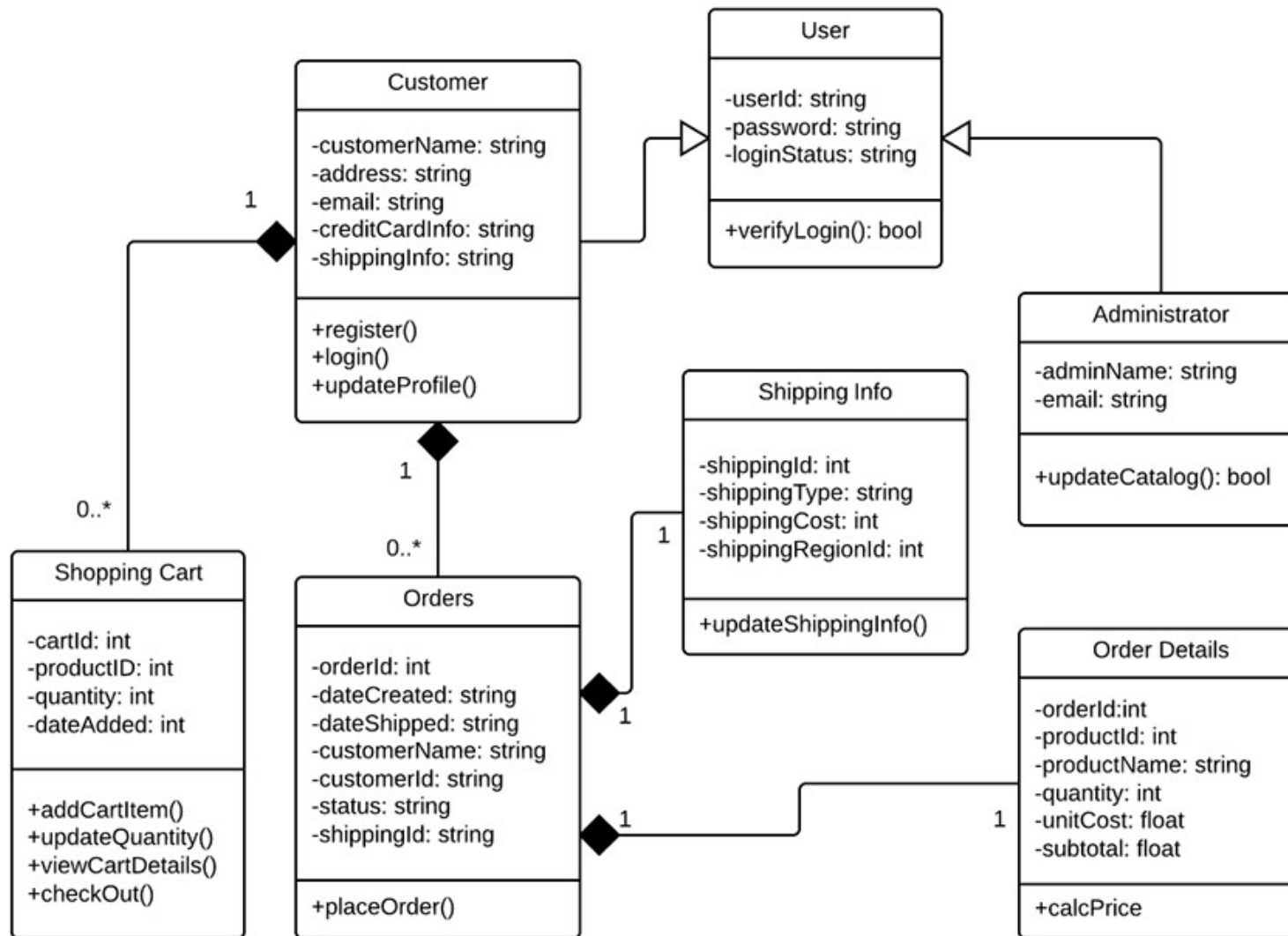
Inheritance /
Generalization
(Kalıtım /
Genelleştirme)

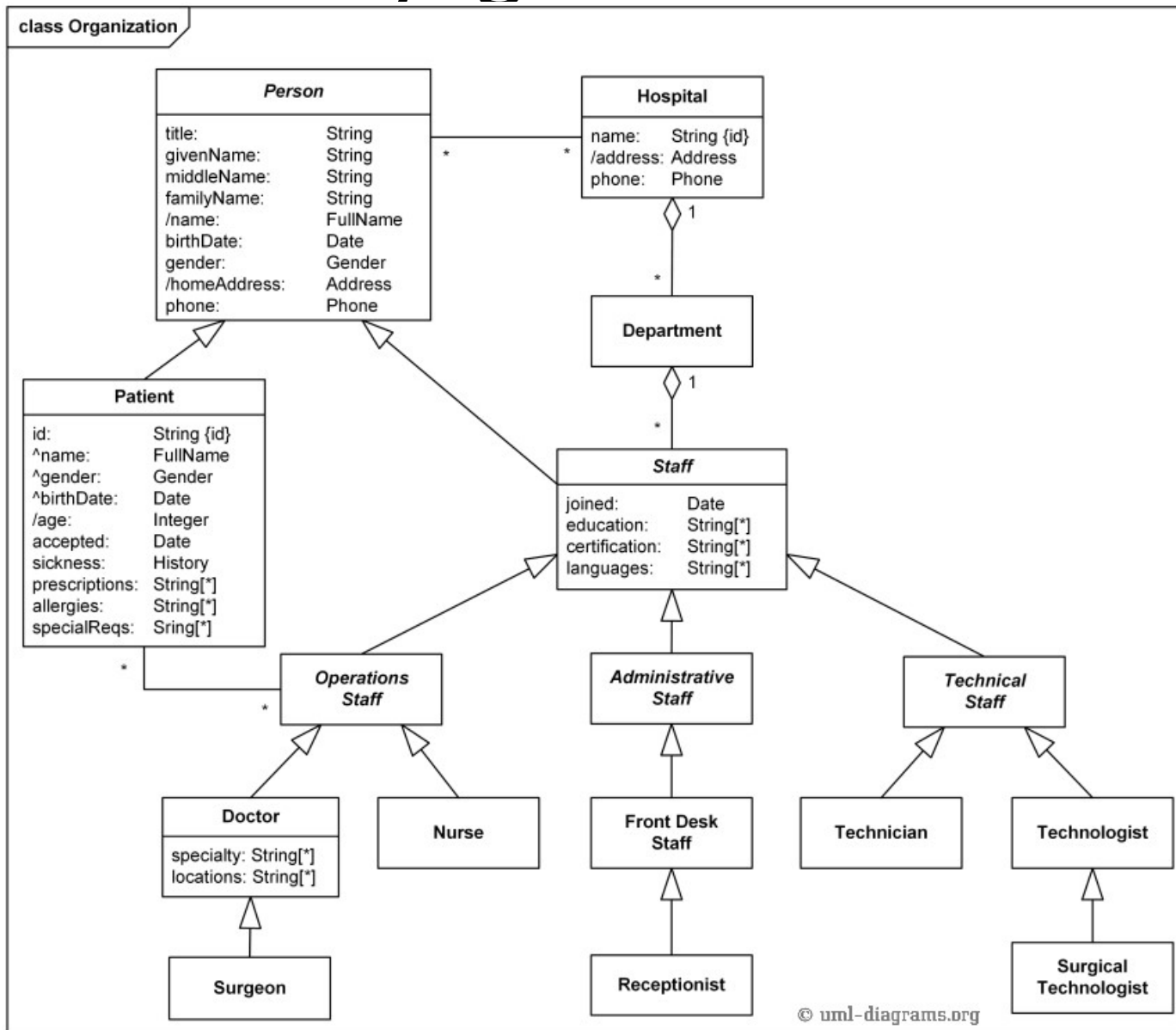
Sınıf diyagramları Örnek

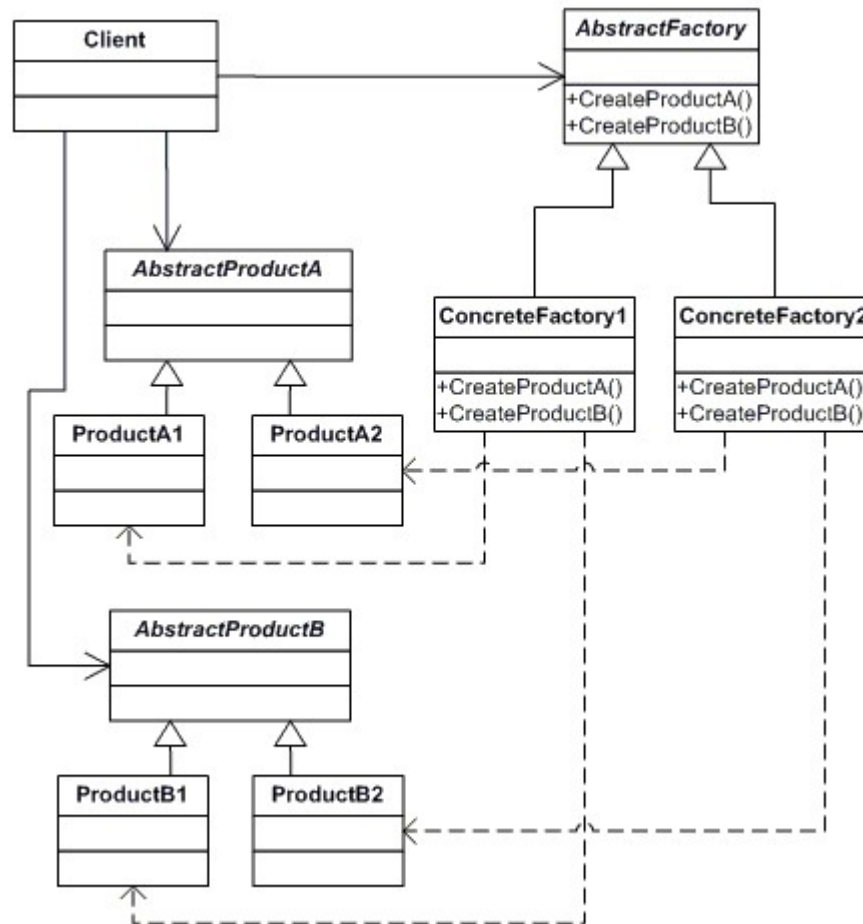
Sınıf diyagramları Örnek

Sınıf diyagramları Örnek

Sınıf diyagramları Örnek

Soru

- Üniversite kütüphane otomasyonu için class diyagramı çıkarınız.
- KTÜ kütüphanesi özelliklerini ve kullanıcılarını düşünerek tasarım yapınız.

Kullanım Senaryosu Diyagramları

- Aktivite diyagramları ile analiz aşamasında kullanılırlar.
- Sistemin kullanıcılarına neleri sunduğunu ortaya çıkarmakta kullanılır.
- Kullanıcının taleplerinin ile sistemin sundukları ile örtüşüp örtüşmediği ya da bu taleplerin ne ölçüde karşılandığı gösterilir.
- Fonksiyonel gereksinimlerinin ortaya çıkarılması için kullanılır.
- Sistemin kullanıcısının bakış açısıyla modellenmesi amacıyla kullanılır.
- Sistemin kabaca ne yaptığı ile ilgilenir, kesinlikle nasıl ve neden yapıldığını incelemez.

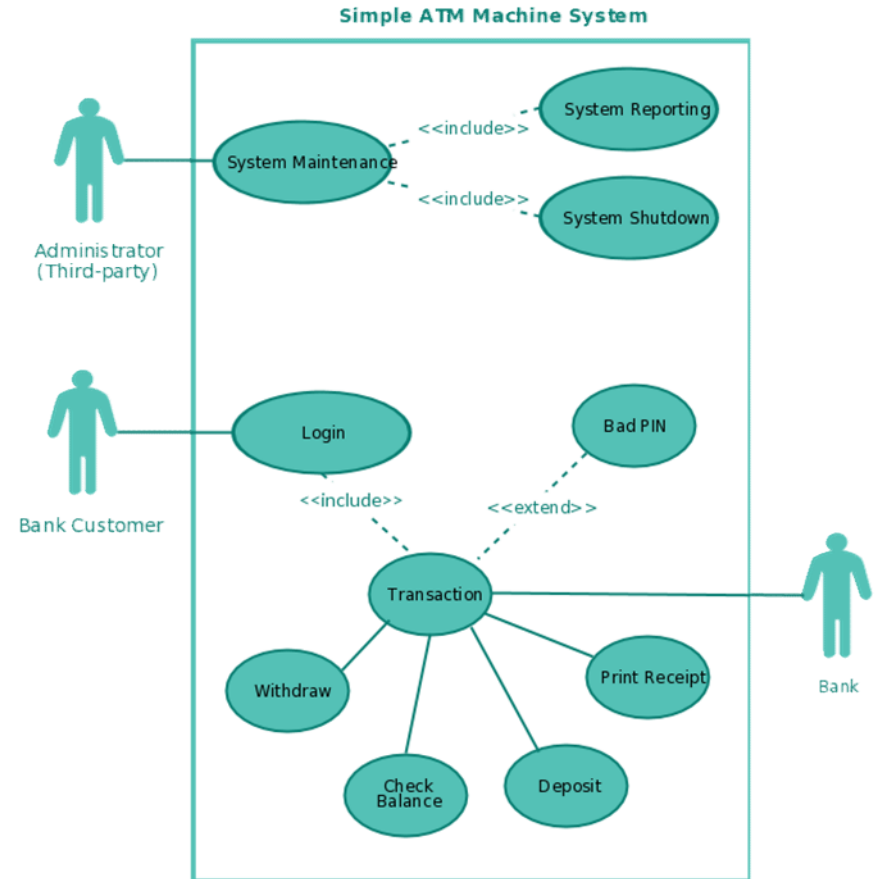
Kullanım Senaryosu Diyagramları

- Sistemde yapılan bir işin ifade edilmesidir.
- **Örneğin:**
- Veritabanına kullanıcı eklenmesi, satış raporlarının alınması.
- **Sor!**
- *Sistemde gerekli fonksiyonlar nelerdir?*
- **Not:** Use case diyagramları anlatımla desteklenir.
- **Ödev:** Use case anlatımında kullanılan temel kavramlar nelerdir? Bu kavramları açıklayınız ve örnek bir use case ile bu kavramları kullanarak anlatım yapınız. Örnek: Assumption, Pre-condition, ...

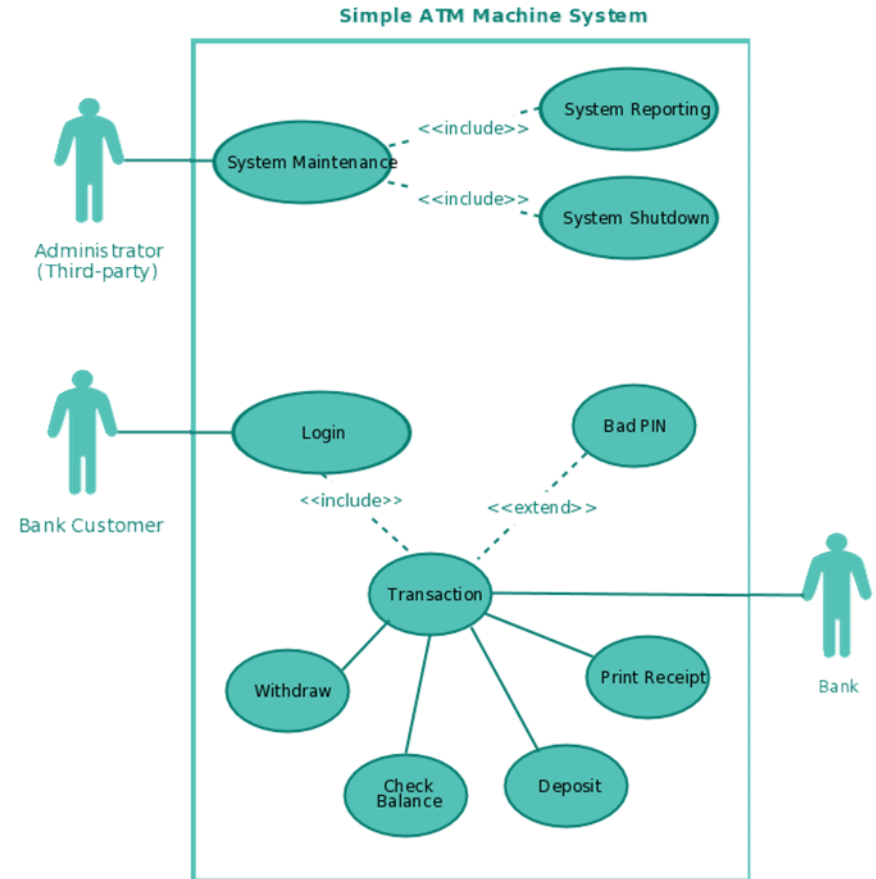
Kullanım Senaryosu Diyagramları

- Kullanım senaryosu
  - **Aktörler:** çeşitli yetkilere sahip gerçek kişi ya da sistemler. (kullanıcılar, veritabanı, harici sistemler ya da donanımlar.)
  - **Sor!**
  - *Sistemi kimler kullanacak?*
  - Aktörler sistemin dışında olmalıdır. Sistemin içindekiler aktör değildir.

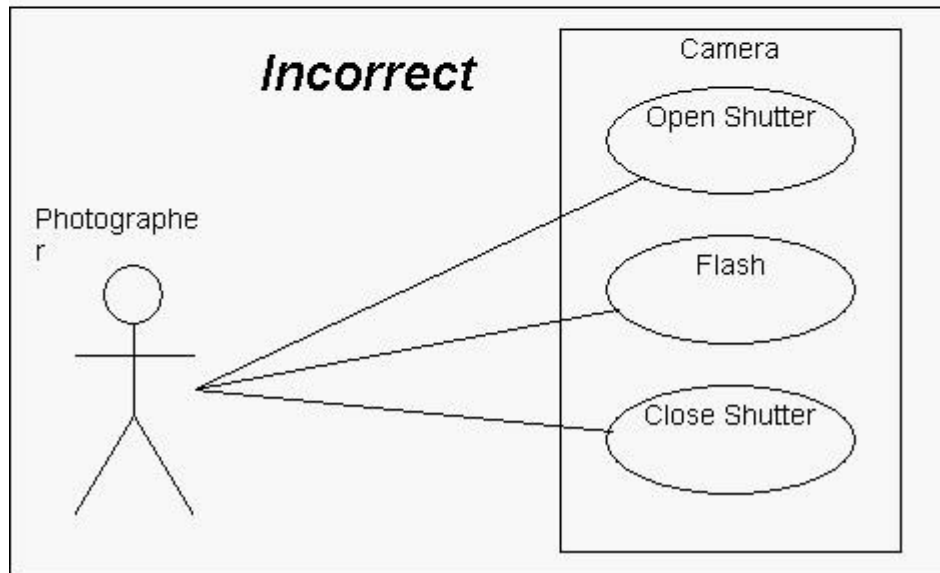
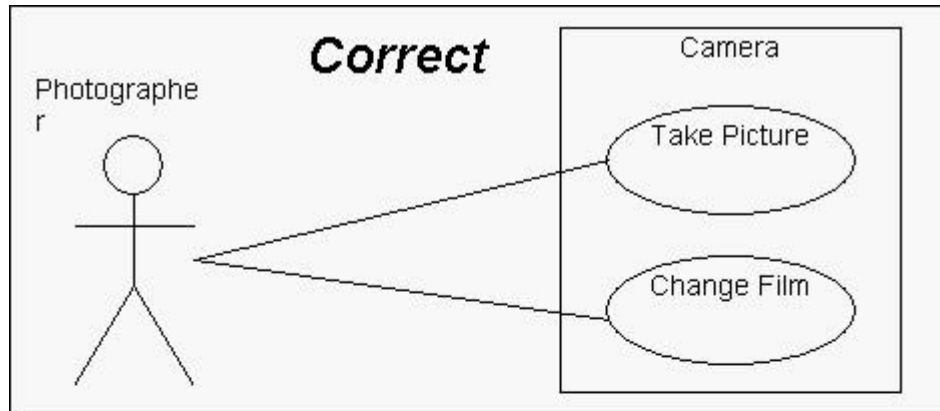

Kullanım Senaryosu Diyagramları

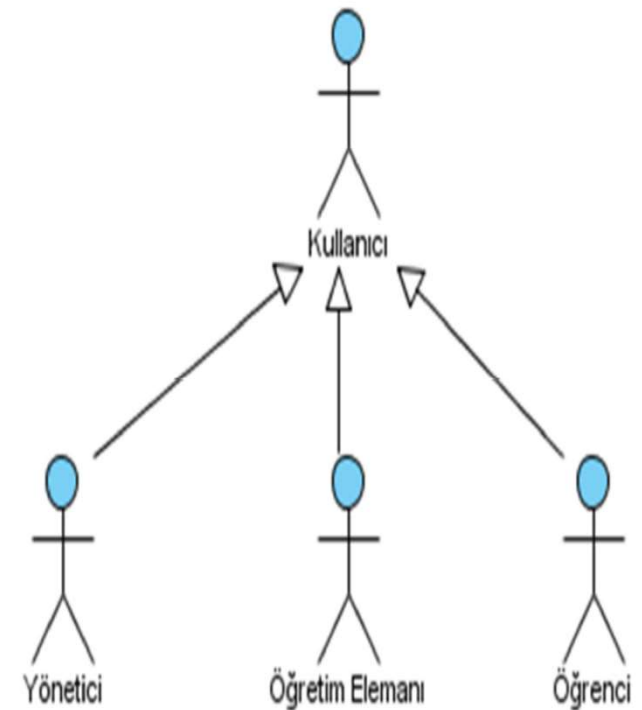
- Kullanım senaryosu
  - **<<extends>>**: Genişletme ilişkisi. Bir senaryonun özelliklerini derinleştiren senaryolar (ek özellik/durum) ya da senaryoyu ana akıştan saptıran durumları ifade etmekte kullanılır.
  - **<<include>>**: İçerme ilişkisidir. Bir senaryonun içerdiği başka bir senaryo olarak (bir alt programa dallanma) gibi düşünülebilir.

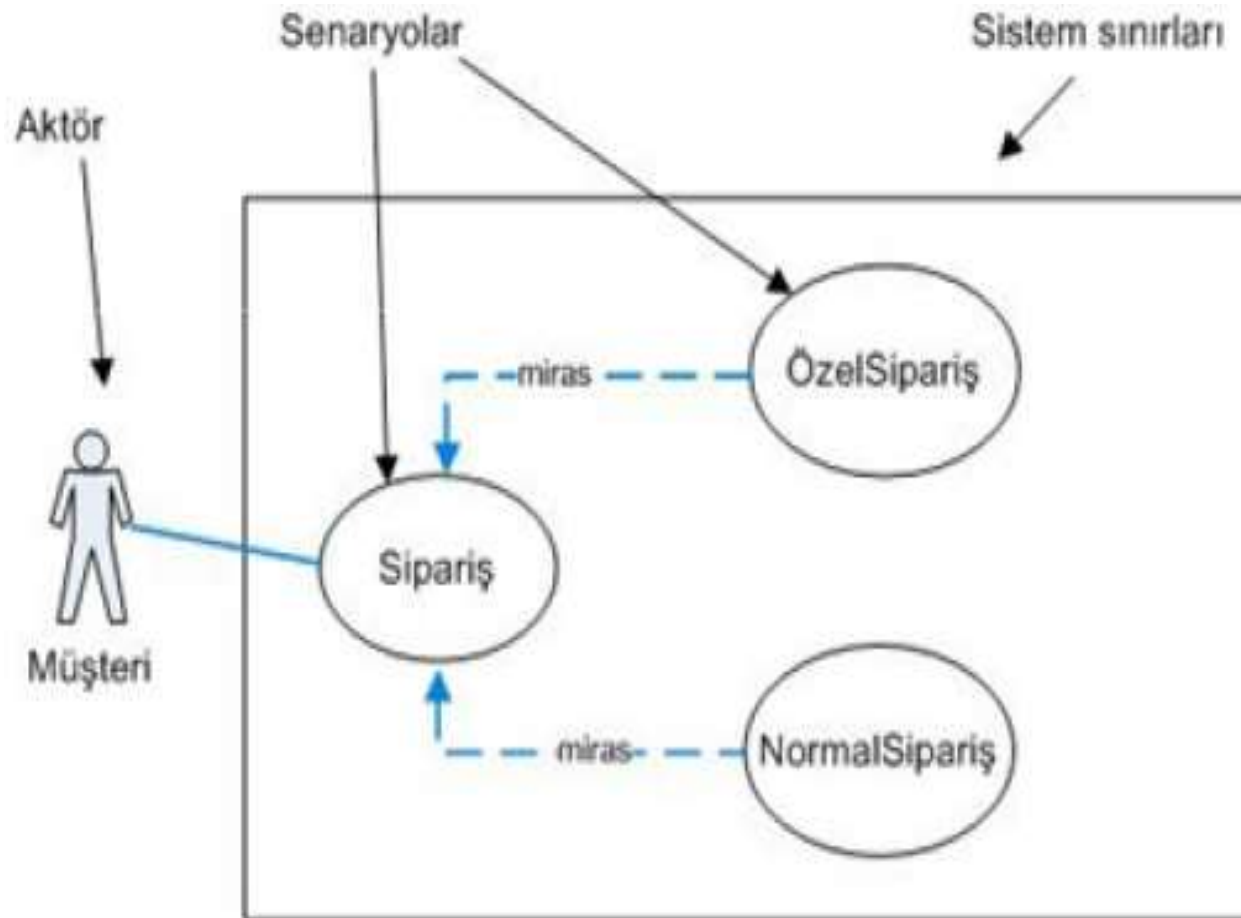
Örnek Kullanım Senaryosu Diyagramı

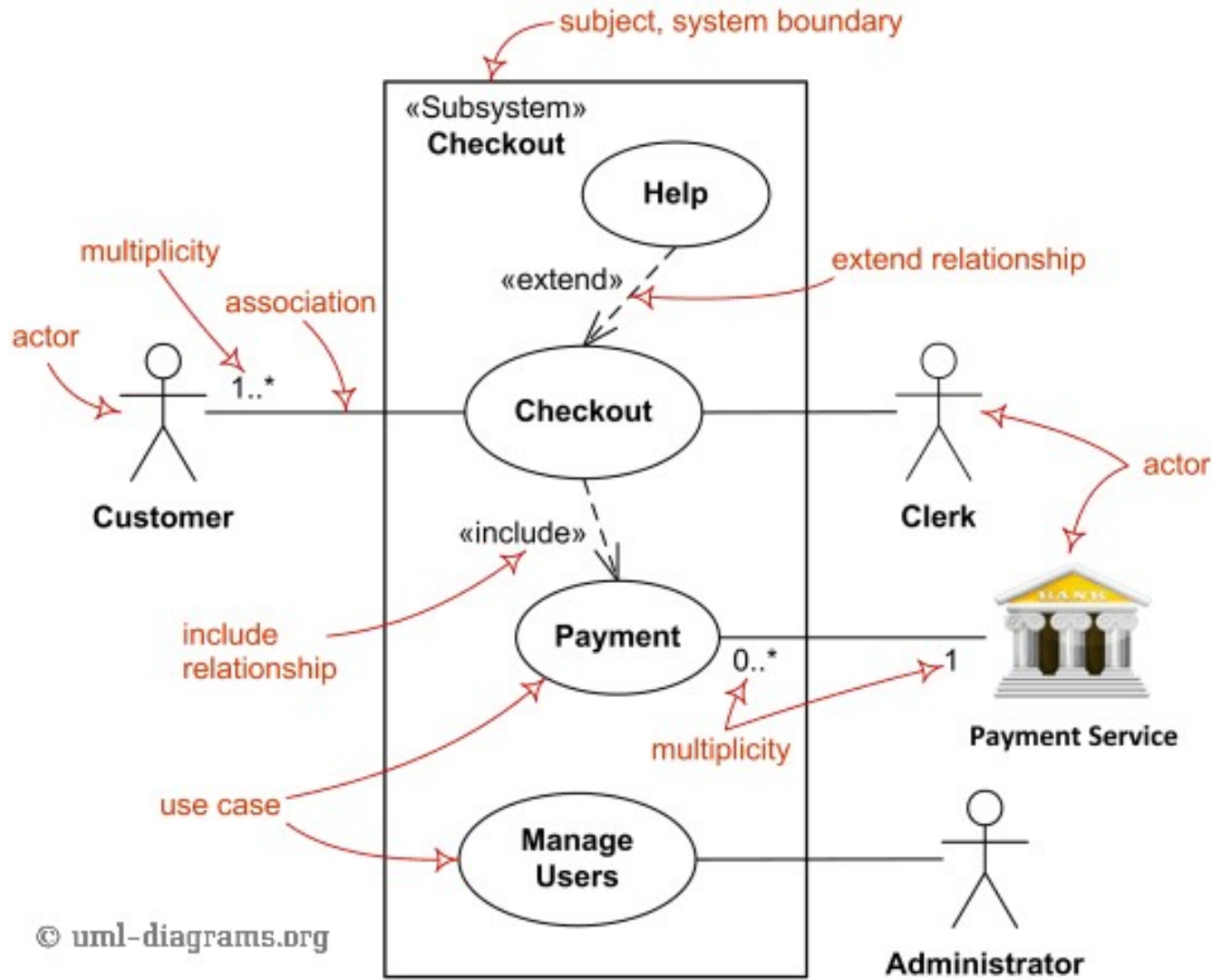
Genelleme ilişkisi
miras almaya
benzer.

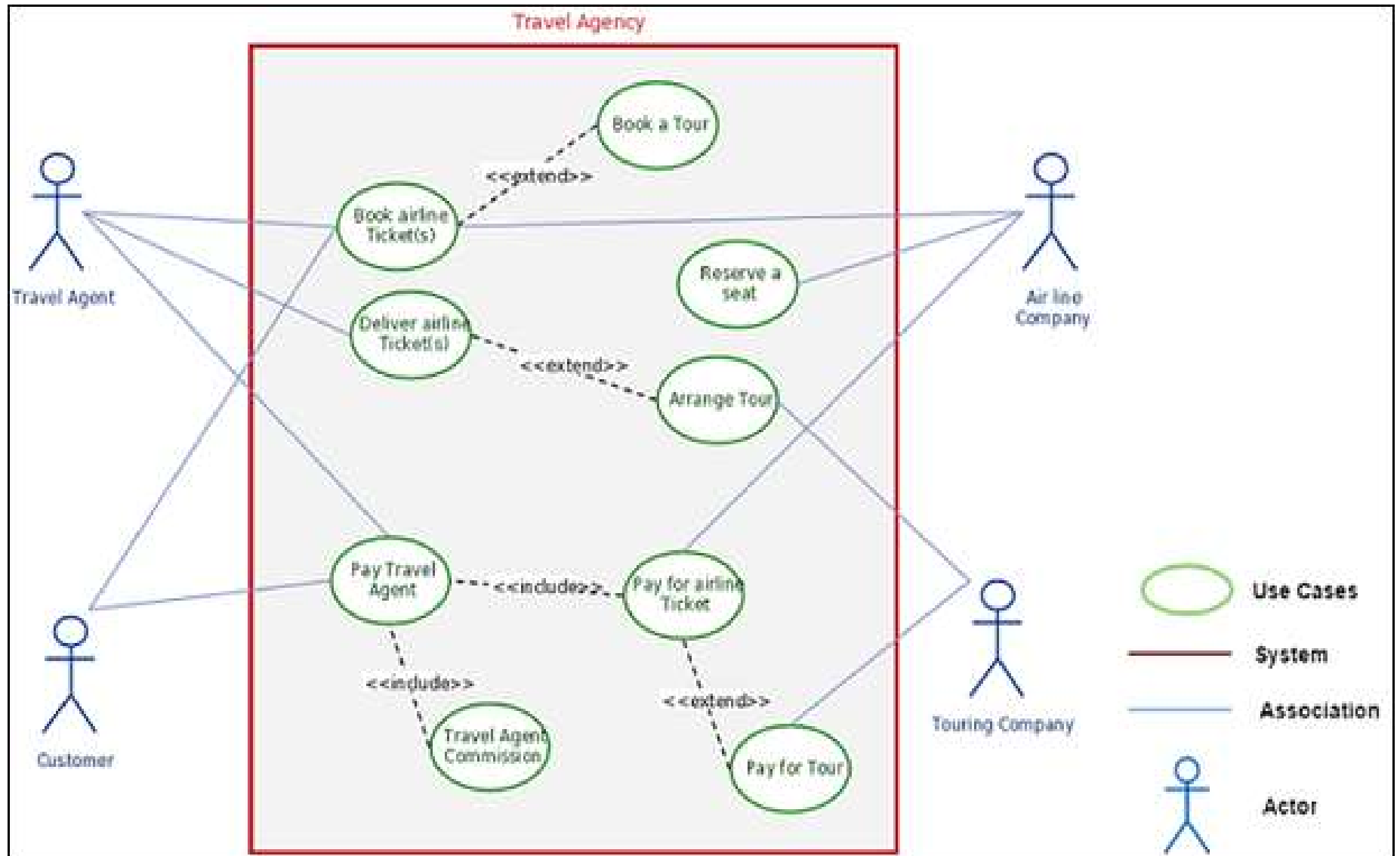
Örnek Kullanım Senaryosu Diyagramı

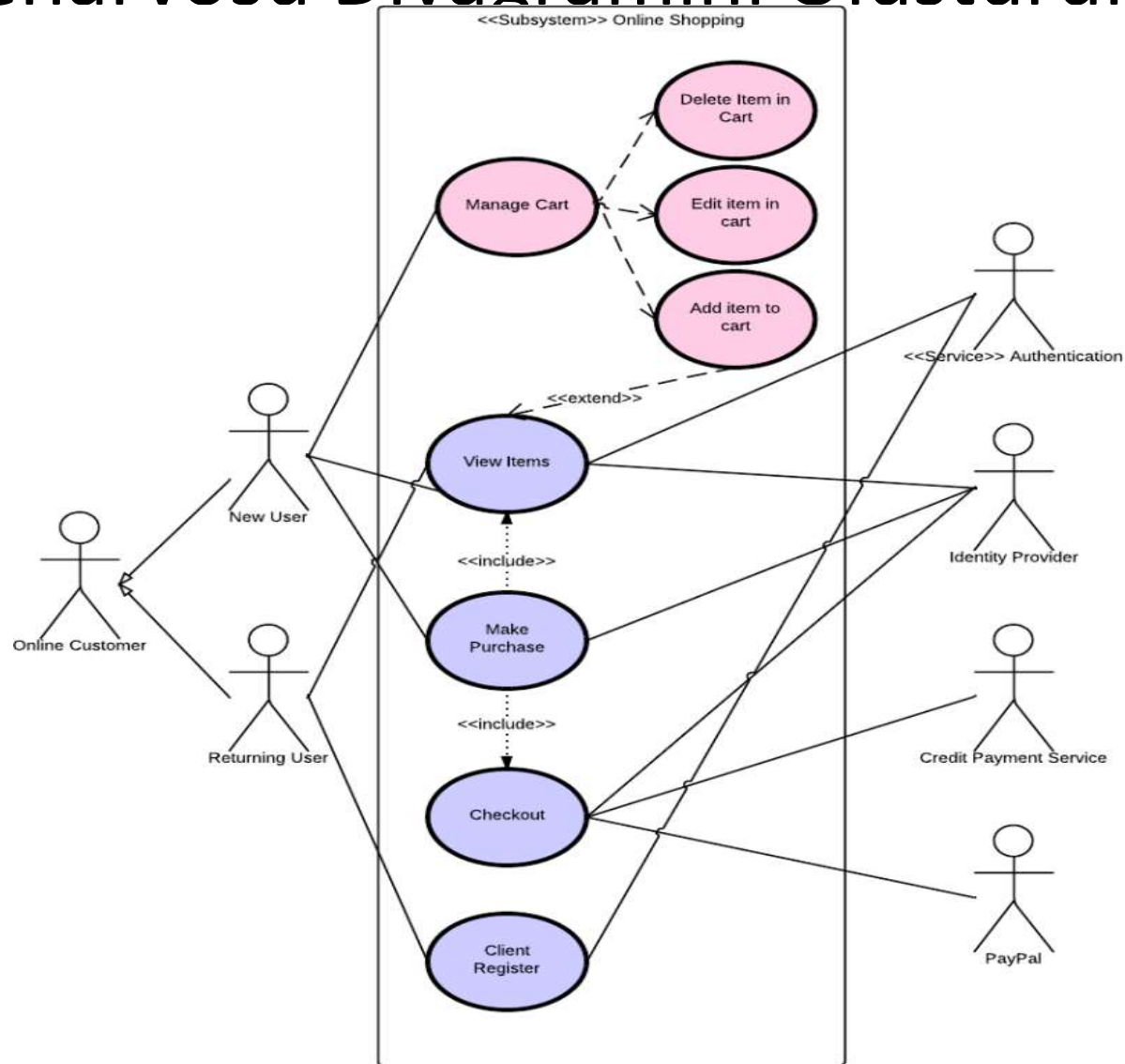
Örnek Kullanım Senaryosu Diyagramı

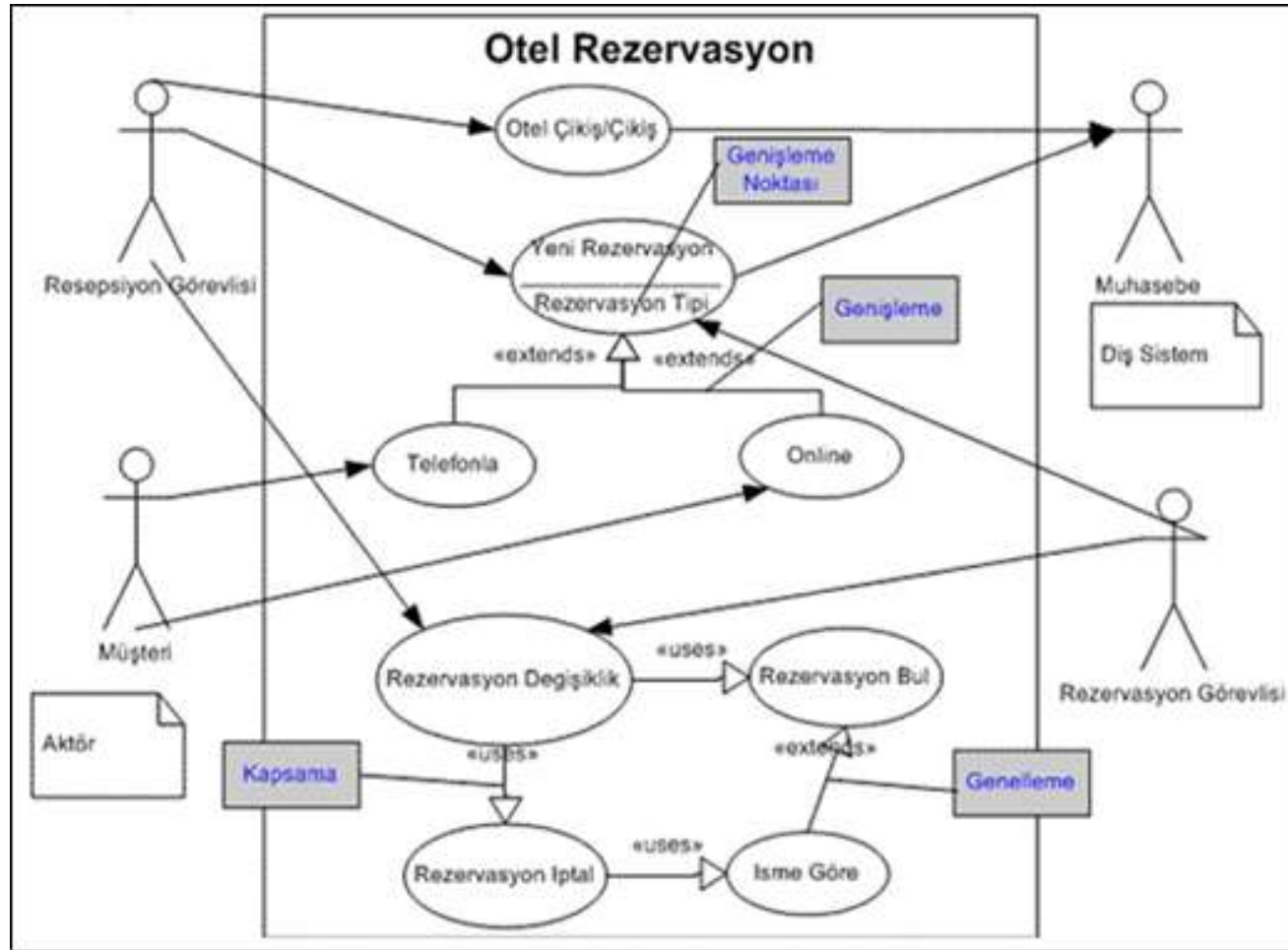
Soru: Seyahat Acentası için Kullanım Senaryosu Diyagramı?

Soru: Online Alışveriş için Temel Kullanım Senaryosu Diyagramını Oluşturunuz

Soru: Otel rezervasyonu için kullanım senaryosu diyagramını oluşturunuz.

Soru

- Üniversite kütüphane otomasyonu için use case diyagramı çıkarınız.
- KTÜ kütüphanesi özelliklerini ve kullanıcılarını düşünerek tasarım yapınız.

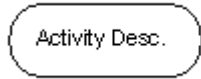
Etkinlik Diyagramları

- Sistemdeki nesnelerin faaliyetlerini göstermek amacıyla kullanılırlar
- Durum diyagramlarının bir alt kümesi olarak değerlendirilen etkinlik diyagramları, iş akışlarının grafiksel gösteriminde kullanılırlar.

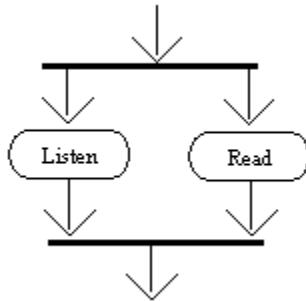
Etkinlik Diyagramları

Başlangıç
noktası

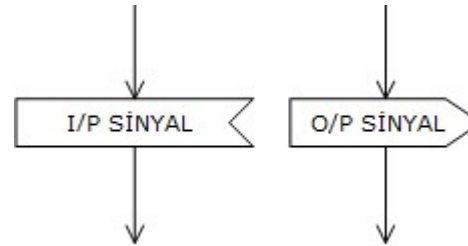
Aktivite.
Sistem
işleyişinin
bir parçası

Eş
zamanlı
aktivite

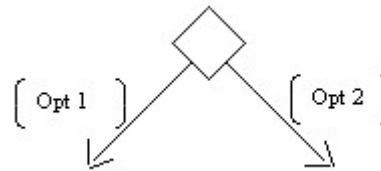
Aktivite
bitişi

Sinyal(Signal): Aktivite mesaj
gönderiminde yada mesaj alma işlemi
sinyal olarak adlandırılır. Modellemede
iki çeşit sinyal tipi bulunmaktadır.

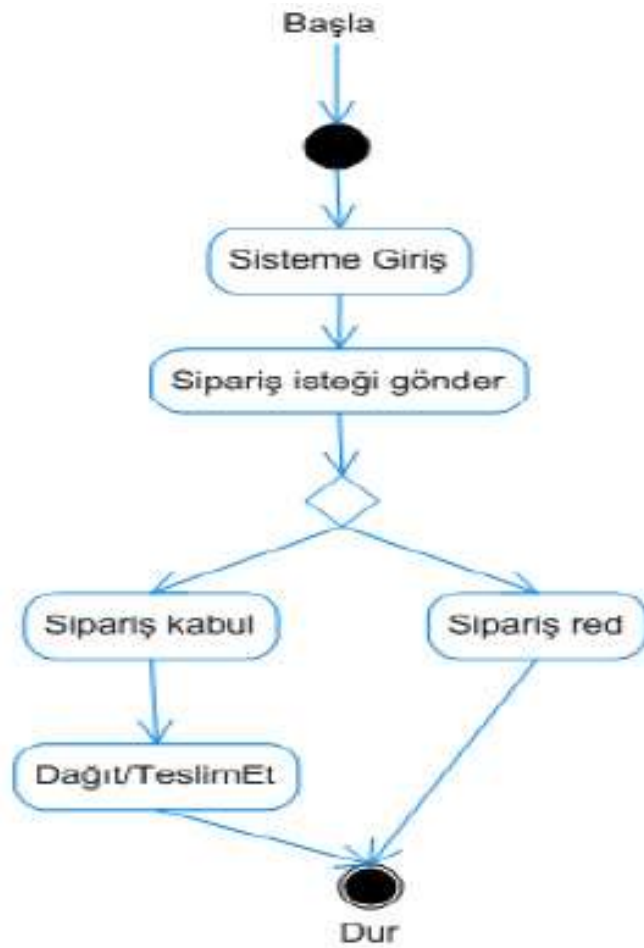
Giriş Sinyali(Input Signal): Mesajın
aktivite alması

Çıkış Sinyali(Output Signal): Mesajın
aktivite göndermesi.

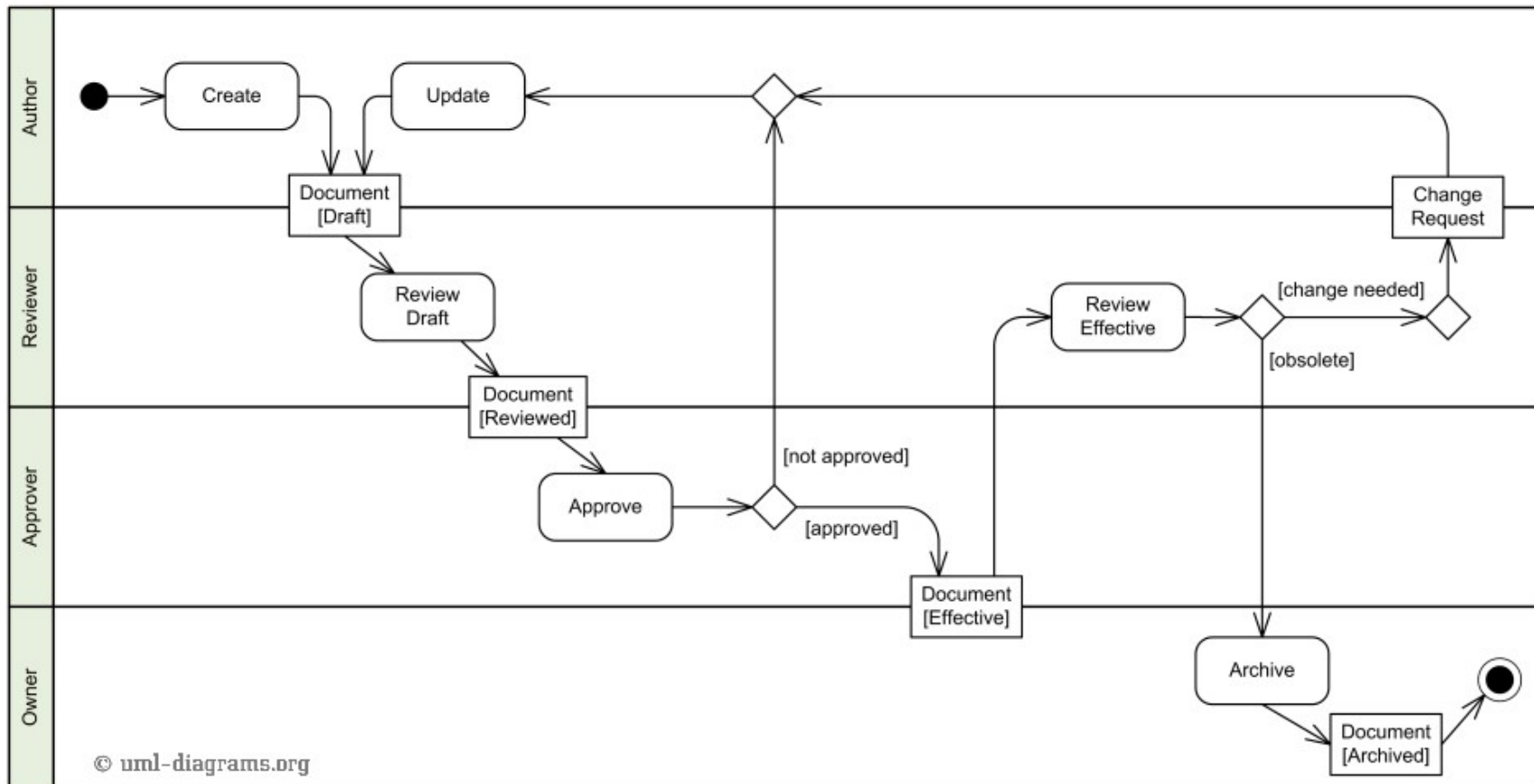
Seçim gösterimi.
Duruma göre
farklı noktalara
ilerler.

Etkinlik Diyagramları

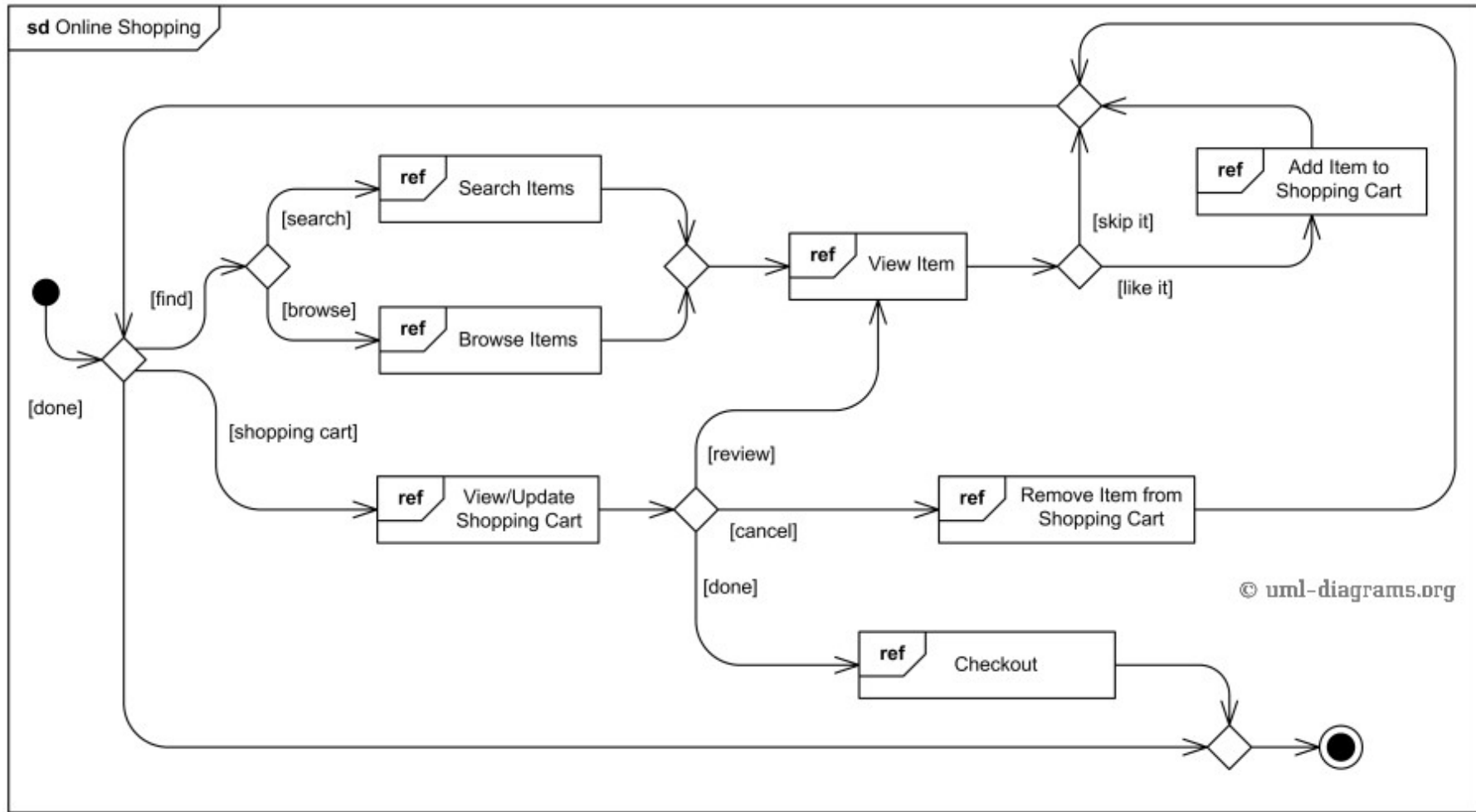

Soru: Doküman Yönetim Sistemi

Etkinlik Diyagramı Hazırlayınız

Soru: Online Alışveriş için Etkinlik Diyagramı Çıkarınız

Soru: Kütüphane Otomasyonu için
Etkinlik Diyagramı Çıkarınız